

BÖLÜM 4

SOLUNUM SİSTEMİ HASTALIKLARI

Mustafa ÖZBEK¹

GİRİŞ

Bu kitap bölümünde, sığırlarda sık karşılaşılan ve tedavi prosedürleri oluşturularak reçete yazılabilecek solunum sistemi hastalıkları kapsamlı ve detaylı bir şekilde ele alınmıştır. Bölümde özellikle üst solunum yolu enfeksiyonları, larengitis, tracheitis, akciğer konjesyonu ve ödemi, akut respiratör stres sendromu, akciğer amfizemi, pleuritis, pnömoni, bakteriyel bronkopnömoni, enzootik pnömoni ve verminöz pnömoni gibi klinikte sık karşılaşılan ve tedavi edilebilen hastalıklar ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Her bir hastalığın tanımı yapıldıktan sonra hastalıkların etiyojileri, klinik bulguları, hastalığın seyri ve prognozu hakkında bilgi verilmiş, ardından uygulanabilecek tedavi yaklaşımları ve tavsiye edilen reçeteler sunulmuştur. Daha önce çeşitli saha tecrübeleriyle etkinliği kanıtlanmış, güvenle kullanılan ve başarı oranı yüksek ilaçlar da her hastalık başlığının altına tavsiye niteliğinde eklenmiştir. Bu bölüm, özellikle klinisyen veteriner hekimler için pratik bilgiler içermektedir. Sahada karşılaşılan solunum sistemi problemlerine yönelik hızlı ve etkili çözümler geliştirmek amacıyla hazırlanmış olan bu kitap bölümü, aynı zamanda veteriner hekimlik alanında destekleyici bir kaynak niteliği taşımakta, klinik becerileri artıracak bilgiler de sunmaktadır.

ÜST SOLUNUM YOLU ENFEKSİYONLARI

Solunum kanalı cavum nasale ile başlar, akciğer alveollerinde sonlanır ve alveollerin etrafındaki kapiller yatak aracılığıyla ve difüzyon yoluyla kanda oksijen-karbondioksit değişimi gerçekleşir. Solunum kanalını oluşturan

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Bayat Meslek Yüksekokulu, Laborant ve Veteriner Sağlık Programı, mozbek@dr.com, ORCID iD: 0000-0002-6736-2124

Dispne görülür. Hayvanlarda hızlı bir biçimde kilo kaybı gözlenir. Akut vakalarda günler içerisinde ölüm olabilirken, subakut vakalarda akciğer hasarına bağlı semptomlar belirlenir. Parazitler immün sistem aracılı enfeksiyonlara da yol açabileceğinden, parazite maruz kalan hayvanlarda re-enfeksiyonlar ortaya çıkabilmektedir.

Tanı

Tanı amacıyla dışkı muayeneleri gerçekleştirilerek larvalar ışık mikroskobu altında tespit edilebilir. Serolojik amaçla ELISA gibi yöntemlerle hastalık belirlenebilmektedir. Nekropsi muayenesinde, solunum kanalında erişkin parazitler, akciğerlerde konsolide alanlar ve yangısal bozukluklar belirlenir. Özellikle kronik solunum sistemi vakalarında bakteriyel veya viral pnömonilerden bu hastalığın ayırıcı tanısının yapılması ve parazitler muayenelerin gerçekleştirilmesi tavsiye edilmektedir.

Tedavi

Tedavi amacıyla antihelmintik ilaçlar kullanılabilir. Bu amaçla benzimidazoller ve makrosiklik lakton grubu ilaçlar kullanılabilmektedir. Hasta hayvanlar sağlam hayvanlardan ayrılmalıdır. Ağır vakalarda ise geniş spektrumlu antibiyotikler ve anti-enflamatuar ilaçlar kullanılmalı ve destekleyici tedaviler gerçekleştirilmelidir. İlk defa meraya çıkan hayvanlarda anti-paraziter uygulamalar yapılması gerekmektedir.

200 kg sığır için

Rp.

I. Linco-Spectin enj. çöz. 100 ml	D: I kutu
S: günde 20 ml, IM, 5 gün	
II. Tioned-C enj. çöz. 100 ml	D: I kutu
S: günde 20 ml, IM, 5 gün	
III. Ivomec enj. çöz. 50 ml	D: I kutu
S: 4 ml, SC, tek doz	

KAYNAKLAR

- Caswell JL. Failure of respiratory defenses in the pathogenesis of bacterial pneumonia of cattle. *Vet Pathol.* 2014;51(2):393-409.
- Caswell JL, Archambault M. *Mycoplasma bovis* pneumonia in cattle. *Anim Health Res Rev.* 2007;8(2):161-86.

- Cockroft P. Bovine Medicine. 3rd ed. Chichester: John Wiley & Sons; 2015.
- Divers TJ, Peek SF. Rebhun's Diseases of Dairy Cattle. 2nd ed. Missouri: Saunders/Elsevier; 2008.
- Fulton RW. Bovine respiratory disease research (1983–2009). Anim Health Res Rev. 2009;10(2):131-9.
- Griffin D, Chengappa MM, Kuszak J, McVey DS. Bacterial pathogens of the respiratory disease complex. Vet Clin North Am Food Anim Pract. 2010;26:381-94.
- Griffin D. Antibiotic metaphylaxis to control respiratory disease. Cattle Production Library CL-606. 2006;1-6.
- Gül Y. Geviş Getiren Hayvanların İç Hastalıkları (Sığır, Koyun-Keçi). 3. baskı. Malatya: Medipres; 2012.
- Ismail AL Mohammed, et al. Secondary aspiration pneumonia in a calf. Indian Vet J. 2019;96(7):63-4.
- Kahn CM, Line S. The Merck Veterinary Manual. 10th ed. New Jersey: Merck and Co. Inc.; 2010.
- Konak S, Özbek M. *Pasteurella multocida*: Etiyoloji ve Patogenez. In: Tunç AC, ed. Veteriner Hekimlikte Yenilikçi Yaklaşımlar II. Lyon: Livre de Lyon; 2025. p. 33-56.
- Kozat S. Ruminantlarda Solunum Sistemi Hastalıkları. Malatya: Medipres; 2020.
- Kurcubic VS, Djoković RD, Ilić ZZ, Stojković JS, Petrović MP, Caro Petrović V. Modern approach to the enigma of bovine respiratory disease complex: A review. Pak Vet J. 2014;34(1):11-7.
- Mahmood F, Khan A, Hussain R, Anjum MS. Prevalence and pathology of Dictyo-caulus viviparous infection in cattle and buffaloes.
- Maunsell F, Woolums AR, Francoz D, Rosenbusch RF, Step DL, Wilson DJ, et al. *Mycoplasma bovis* infections in cattle. J Vet Intern Med. 2011;25(4):772-83.
- O'Connor AM, Yuan C, Cullen JN, Coetzee JF, Da Silva N, Wang C. A mixed treatment meta-analysis of antibiotic treatment options for bovine respiratory disease—an update. Prev Vet Med. 2016;132:130-9.
- Özbek M, Özkan C. Oxidative stress in calves with enzootic pneumonia. Turk J Vet Anim Sci. 2020;44(6):1299-305.
- Panciera RJ, Confer AW. Pathogenesis and pathology of bovine pneumonia. Vet Clin North Am Food Anim Pract. 2010;26(2):191.
- Radostits OM, Gay CC, Hinchcliff KW, Constable PD. Veterinary Medicine. 10th ed. Philadelphia: W.B. Saunders Co.; 2007.
- Smith DR. Risk factors for bovine respiratory disease in beef cattle. Anim Health Res Rev. 2020;21(2):149-52.
- Urban-Chmiel R, Grooms DL. Prevention and control of bovine respiratory disease.